

1. משה מזרחי ת.ז.
- 2.
3. גבריאל טלקר ת.ז.
- 4.
5. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד טלי ניר
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
טל': 03-5608185 פקס: 03-5608165

העותרים בבג"צ 671/13

נ ג ד

1. הרשות הממשלתית למים ולביוב

ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה
רחוב צאלח א-דין 29, ירושלים, מיקוד 91010
טל': 02-6466590/686/354 פקס: 02-6467011

2. פורום המנכ"לים של תאגידי המים והביוב בישראל

ע"י ב"כ מירית דובר ואח'
טל': 09-8351605 פקס: 073-7619016

המשיבים בבג"צ 671/13

וכן בעניין:

העותר בבג"צ 1326/13

יאיר שנער ת.ז.

נ ג ד

1. תאגיד מים רמלה בע"מ
מרחוב סוקולוב 21, רמלה
2. הרשות הממשלתית למים ולביוב
3. מר אלי ישי, שר הפנים

ע"י ב"כ מפרקליטות המדינה
רחוב צאלח א-דין 29, ירושלים, מיקוד 91010
טל': 02-6466590/686/354 פקס: 02-6467011

המשיבים בבג"צ 1326/13

תגובה מקדמית מטעם המדינה

1. העתירות שבכותרת עניינן בניתוק מים עקב אי תשלום לתאגידי המים והביוב.

העותרים בבג"צ 671/13 מבקשים להורות למשיבים "להימנע מניתוק צרכנים מאספקת מים ומצמצומה עד לקביעת כללים בנושא", אשר יחליפו את חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/2004 הקובע "נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים". במסגרת העתירה התבקש אף צו ביניים לסעד זהה, להורות למשיבים להימנע מניתוק צרכנים כאמור עד להכרעה בעתירה לגופה.

העותר בבג"צ 1326/13 מבקש להורות למשיבים לנמק מדוע קבעו אפשרות לנתק באופן מוחלט את אספקת המים כנגד חייבים בתשלום לתאגידי המים, ולחייבם להציע חלופה שפגיעתה פחותה דוגמת ניתוק חלקי בדרך של הפחתת זרם לחץ המים או הגבלת כמות המים היומית. כן מבקש הוא להורות למשיבים לקבוע בחקיקה ראשית או משנית הסדרים סבירים ומידתיים לענין גביית החובות לתאגידי המים, ולחילופין להורות כי הליכי ניתוק המים לבתי מגורים יעוכבו לאלתר ולא יבוצעו אלא בצו בית המשפט.

2. הדין בשתי העתירות אוחד בהחלטת כב' השופטת חיות מיום 13.3.13.

3. עמדתנו היא, כי דין שתי העתירות להידחות. בנוסף, דין העתירה בבג"צ 671/13 להידחות על הסף מחמת אי צירוף משיבים.

בתמצית נאמר, כי הסמכות לנתק מים מעוגנת בחקיקה ובפסיקה. נוהל שפורסם במסגרת חוזר מנכ"ל של משרד הפנים, אגב עתירה בנושא, מסדיר את הפעלת הסמכות, קובע מתווה התראות טרם ניתוק המאפשר די זמן לצרכן לשלם את חובו, ומאפשר הסדר תשלומים לצרכן במצוקה כלכלית קשה, ומגביל ניתוק לצרכנים הנתונים במצוקה קשה ונסיבות מיוחדות וחריגות, כמוגדר בנוהל.

נוהל זה חל אף בניתוק מים על-ידי תאגידי המים, דרך הוראת המעבר שנקבעה לחוק בחוק. להלן נראה, כי הגם שטרם הותקנו כללים בנושא, כהוראת מעבר, ממשיך הנוהל לחול בתקופת הביניים. התקנת כללי רשות המים בענין מצויה בשלב מתקדם. עד השלמתם חל הנוהל, אשר אושר על-ידי גורמים בכירים ביותר במשרד המשפטים ובמשרד הפנים, ומעמיד הסדר סביר, כאמור. מובן כי אין זה רצוי כי ניתוקי המים יבוצעו בלא כל הסדרה בתקופת הביניים, ומאידך מובן שלא ניתן להימנע מניתוק מים כלפי צרכנים שאינם משלמים את חובם, דבר אשר יגרום לתאגידי קשיים פיננסיים חמורים ויגרום לגלגול עלויות הצרכנים שאינם

משלמים על צרכנים שמשלמים, שכן משק המים הוא משק סגור המבוסס על עקרון העלות ומממן את מלוא פעולתו.

אשר לטענה לפי התאגידיים אינם פועלים כנדרש בנוהל, הרי המקרים הקונקרטיים כלל לא הובאו לידיעת רשות המים, לא במסגרת תלונות לנציב התלונות ברשות המים ואף לא בישיבות שקיימה העותרת 5, האגודה לזכויות האזרח, עם רשות המים. לענין מקרים אלה נדרש צירוף של תאגידי המים הקונקרטיים להליך. אין צריך לומר, כי על התאגידיים לפעול בהתאם לנוהל, וככל שיובאו תלונות לרשות המים בענין חריגות הן יבדקו ויטופלו בשים לב לרגישות המיוחדת של הנושא. רשות המים אף תוציא לתאגידיים מכתב רענון ההנחיות בנושא.

הכל כפי שיפורט להלן.

טענת סף – אי צירוף משיבים

4. בפתח הדברים נטען, כי לעתירה בבג"צ 671/13 לא צורפו כל המשיבים הדרושים, אשר עלולים להיפגע מקבלתה.

הסעד המבוקש בבג"צ 671/13 הוא להורות למשיבים להימנע מניתוק צרכנים מאספקת המים עד לפרסום כללים בנושא. לקביעה כזו השלכות כבדות משקל על פעולת תאגידי המים, ומתבקש היה לצרפם להליך.

זאת ועוד: העתירה מבקשת לבסס את הסעדים המבוקשים על טענות נגד תאגידי מים קונקרטיים. העותרים 1-4 מציגים מקרים עובדתיים קונקרטיים, וכן מוצגים מקרים קונקרטיים נוספים ללא צירוף הצרכן כעותר. כן צורפו כנספחים לעתירה עמדות תאגידי מים קונקרטיים ומוצגות טענות נגדם, מבלי שהתאגידיים הקונקרטיים מצורפים להביע עמדתם, על אף שהם אלה שבידיהם להתייחס עובדתית לדברים.

בהקשר זה יצוין, כי העותרת 5 בבג"צ 671/13 אמנם פנתה אל רשות המים טרם הגשת העתירה בכל הנוגע לטענותיה הכלליות במישור הסמכות לנתק מים לצרכנים שאינם משלמים, אולם המקרים הקונקרטיים לא נכללו בפניותיה אל רשות המים טרם הגשת העתירה, והיא אף לא הציגה אותם בישיבותיה עם רשות המים בענין דנן. גם עניינו הקונקרטי של העותר בבג"צ 1326/13 לא הובא לפני רשות המים טרם הגשת העתירה. לו היו מובאות התלונות לידיעת רשות המים היו נבדקות ומטופלות. מכל מקום, לענין הצגת מענה למקרים הקונקרטיים במסגרת העתירה, דרוש צירוף של תאגידי המים כמשיבים בעתירה.

יודגש, כי צירוף המשיבה 2, פורום מנכ"לי תאגידי המים, אין בו די, שכן אין מדובר בארגון יציג של תאגידי המים, אשר יכול לדבר בשם כל אחד מהם ולחייבו. עיון בתגובת המשיבה 2, אשר נזדמן לנו לעיין בה טרם הגשת תגובתנו, מלמד כי אף המשיבה 2 עצמה מוסרת, כי בידה לכל-היותר-להביע-עמדה-עקרונית-בתיק, אך היא "אינה מאגדת את תאגידי המים והביוב, במובן המשפטי", וכי ככל שיתן צו כנגדה, לרבות צו שיורה להימנע מניתוק צרכנים מאספקת המים, "אין היא מוסמכת להורות למי מהתאגידים כיצד לפעול". כן ציינה, כי אינה מוסמכת להשיב למקרים הפרטניים שהובאו בעתירה, אותם יש להפנות לכל תאגיד לפי העניין (ס' 3-7 לתגובת המשיבה 2).

רקע ומסגרת נורמטיבית

הרפורמה במשק המים והקמת תאגידי המים

5. כרקע להמשך, נציג בקיצור נמרץ את עיקרי הרפורמה שהונהגה במשק המים.
6. האחריות על מכלול שירותי אספקת המים והטיפול בביוב במגזר העירוני הופקדה בעבר בידי הרשויות המקומיות. על רקע כשלים ובעיות בניהול משק המים על-ידי רשויות מקומיות רבות, החליטה המדינה לבצע שינוי מבני במשק המים, במסגרתו יועבר ניהול משק המים מהרשויות המקומיות לידי תאגידים ייעודיים נפרדים, הפועלים כמשק כספי סגור, וכל תכליתם הוא מתן שירותי מים וביוב לצרכנים שבתחומם. זאת, על מנת להביא לניהול עסקי, מקצועי ויעיל של מערכות המים והביוב ולהבטיח שירות נאות לצרכנים. הרפורמה לשינוי מבני במשק המים והביוב העירוני עוגנה והוסדרה בחוק תאגידי מים, המורה ומסדיר הקמת תאגידי מים לניהול משק המים, כאמור.
7. עוד נקבעה רפורמה בניהול משק המים הארצי, בדרך של הקמת רשות המים ובראשה מועצת רשות המים, ואיגום סמכויות שהיו מוטלות על שרים שונים, בידי גופים אלה, וזאת לאור כשלים שונים שנבעו מביזור הסמכויות הרגולטוריות במשק המים. רפורמה זו עוגנה בתיקונים לחוק המים.
8. בצד הרפורמה המבנית, נערכה אף רפורמה בתעריפי המים. מועצת רשות המים פרסמה בינואר 2010 מערכת כללים במסגרתה נקבעו תעריפים ריאליים, מבוססי עלות, אותם יגבו תאגידי המים בגין שירותי מים וביוב שיספקו. תעריפים אלה נקבעו בהתאם להוראות חוק תאגידי מים וביוב וחוק המים, תוך שינוי מהתעריפים הבלתי ריאליים שחלו קודם לכן במסגרת המשטר הגמיש יותר הקבוע בחוק המים. ראו סעיפים 101-102 המורים למועצת רשות המים לקבוע "כללים לחישוב העלות הריאלית" של שירותי המים וביוב שנותנים

תאגידי המים, וכן לקבוע לצרכני תאגידי המים תעריפים בהתאם ל"עלות אספקת השירותים" תוך ש"כל מחיר ישקף, ככל האפשר, את עלות השירות שלו הוא נקבע...".

תכלית קביעת תעריפים מבוססי עלות, בתוספת תשואה נאותה, הינה להעמיד לתאגידיים ולמקורות כיסוי לעלויות המוכרות הנדרשות לצורך הספקת המים, על מנת לאפשר להם להתנהל עצמאית בהתבסס על הכנסותיהם, ללא תלות בגורמים ממשלתיים או מוניציפאליים. משטר תעריפים מבוססי עלות התחייב אף ממשבר המים הקשה בו שרויה ישראל מזה מספר שנים. החיוב בתעריף ריאלי מסייע להגביר את מודעות הצרכנים לעלות הריאלית של אספקת שירותי המים והביוב, על מנת שיצרכו אותם באופן מושכל. פרמטר משמעותי נוסף שהגדיל את העלות הריאלית של אספקת שירותי המים הינו הרחבת כמות המים המופקת מהתפלת מי-ים, על העלויות הכרוכות בכך.

9. יצוין, כי עתירות שהוגשו נגד הרפורמה בתעריפי המים בעילות שונות, נדחו בפסק דין חלקי בבג"צ 10541/09, 1195/10, 1200/10, 1878/10, 3857/10 **יובלים ואח' נ' ממשלת ישראל ואח'** (פסק הדין הוא חלקי משום שנותרה לדיון שאלת הצורך באישור הכנסת לכללי התעריפים, שאלה אשר תידון לפני הרכב מורחב). בית המשפט הנכבד קבע, כי כללי התעריפים התקבלו בסמכות, בהליך ראוי, ארוך מסודר ומורכב, וכי הם אינם חורגים ממתחם הסבירות הרחב העומד לרשות, משמדובר בהחלטה מקצועית הקובעת מדיניות כלכלית רחבת היקף (ס' 19 לפסק דינו של כב' השופט גיבראן).

10. לענייננו נדגיש, כי בית המשפט דחה את מכלול הטענות במישור החוקתי, בדבר פגיעה בלתי מידתית בזכות הציבור למים, בכבוד האדם, בזכות לחיים ובקניין. הזכות לנגישות למקורות מים, נקבע, אמנם נהנית ממעמד חוקתי, אולם מדובר בזכות מוגבלת המותנית בתשלום, והעותרים לא עמדו בנטל המוטל עליהם לשכנע בדבר פגיעה בזכות לנגישות למים. כן קבע כב' השופט גיבראן, כי "לא שוכנעתי, כי עליית המחירים כשלעצמה, פוגעת בזכות החוקתית לנגישות למים, או בזכות החוקתית לקיום מינימאלי בכבוד" (ס' 23 ואילך לפסק דינו של כב' השופט גיבראן).

הזכות למים והסמכות לנתק מאספקת מים

11. מים הינם מצרך אשר כל אדם זכאי לקבלו. כנגד הזכות לקבל מים עומדת החובה לספק מים. ואולם, הזכות לקבל מים מותנית בתשלום מחיר המים על ידי הצרכן. הנחת המוצא היא, כי על הצרכן לשלם בגין המים שהוא צורך: "הנחת הבסיס של חוק המים היא שמים מסופקים תמורת תשלום" (דנ"א 3392/02 לוי נ' ועד מקומי כפר עבודה פוריה ואח', תק-על 2002(3) 448).

12. בהתאם לאמור, קבע המחוקק סמכות לשלטון המרכזי לקבוע את התעריפים שישלמו הצרכנים בגין אספקת המים, תחילה באמצעות הרשויות המקומיות, ובהמשך באמצעות

תאגידי המים והביוב. ראו סי' 3 לחוק המים, תשי"ט-1959 (להלן - חוק המים) הקובע כי "כל אדם זכאי לקבל מים ולהשתמש בהם בכפוף להוראות חוק זה", ובצידו סעיפים 111-112 לחוק המים המסמיכים את מועצת רשות המים לקבוע תעריפים בגין מים, כנגזרת של עלות השירות ושקולים-נוספים. ראו גם-סעיפים 101-102 לחוק תאגידי מים וביוב תשס"א-2001 (להלן - חוק תאגידי מים), המסמיכים את מועצת רשות המים לקבוע תעריפים לתשלום לתאגידי המים בהתאם לעלות הריאלית של השירות.

13. הסמכות המוקנית בדין לקבוע ולגבות מחיר בגין אספקת מים כוללת מעצם טבעה אף את הסמכות להימנע מאספקתם מקום בו הצרכן אינו משלם את המחיר שנקבע. הסמכות להפסיק אספקת מצרך בגין אי תשלום הינה אינהרנטית לסמכות לגבות מחיר עבור המצרך, ודומה כי אין מי שיחלוק על כי אלה הם פני הדברים ביחס למצרכי יסוד חשובים נוספים דוגמת מזון וחשמל. אין כל הגיון לחייב את ספק המים להמשיך ולספקם לצרכן שאינו משלם את חובו ובכך להגדיל עוד ועוד את החוב, כעולה מן הדברים הברורים שנאמרו על-ידי בית המשפט הנכבד בפסיקה שהבאנו לעיל. הדברים אמורים בוודאי לגבי סרבני תשלום היכולים לעמוד בתשלום אך לא עושים כן. לצרכנים הנתונים במצוקה כלכלית קשה ואינם יכולים לשלם נתייחס בהמשך.

14. סמכות זו להפסיק ולנתק את אספקת המים עקב אי תשלום בעד השירות הוכרה זה מכבר בפסיקת בתי המשפט. בע"א 788/87 לוי נ. כפר פינס, פד"י מד(2) 52, לא התערב כבי' השופט מלץ בהחלטת האגודה השיתופית להפסיק את אספקת המים לעותרים הנמנים מלשלם עבור המים, בקובעו:

"החוק אינו מעניק לתושבי המדינה מים בחינם. הזכות שנקבעה בסעיף 3 הנ"ל היא זכות לקבל אספקת מים כנגד תשלום על פי תעריפים שדרכי קביעתם נקבעו בחוק (בפרק הרביעי לחוק). איש אינו מנסה לשלול מהמערערים זכות זו. הם מבקשים לעצמם זכות למים בחינם, וזאת אין החוק מעניק".

וראו גם קביעתו הברורה של כבי' השופט ריבלין בת"א 344/91 (בי"ש) מקורות נ. עירית באר שבע פ"מ תשנ"ב (3) 133:

"דומני, שלא יעלה על הדעת שרשות מים תהא חייבת להמשיך בהספקת מים ללא הגבלה, על אף שהצרכן אינו ממשיך בתשלום עבורם, דבר שלמעשה אושר על ידי בית המשפט העליון בעניין ע"א 788/87[2], שבו קבע בית המשפט שאגודה אינה חייבת להמשיך בהספקת מים לצרכן שאינו משלם עבורם, וכי, בנסיבות אלה, ניתוק ההספקה הוא דבר סביר.

... מדובר בהגבלה של הספקת המים, שמהקשר הדברים היא זמנית, עד לפרעון החוב ואין מדובר בביטול או בהפסקה מוחלטת של הזכות לקבל הספקת מים.

כן ראו פסק דינה של כבי המשנה לנשיאה, השופטת נאור בע"א 7262/00 פוריה נ' יפת לוי ומקורות פ"ד נו (3) 899, הקובע כי הנחת הבסיס בחוק היא כי לכל אדם זכות לקבל מים בעבור תשלום, וכי ישנה בצידה סמכות לנתק מים עקב אי תשלום:

11. בצדק ציינה הערכאה הראשונה, בעקבות פסק-הדין בעניין כפר פינס [1], כי כעיקרון, הזכות למים היא זכות המותנית בתשלום. העיקרון העולה מחוק המים עולה גם מחוק שקדם לו – חוק מדידת מים, תשט"ו-1955, הקובע בסעיף 1 שהוא סעיף ההגדרות: "הספקת מים" – הספקת מים בתמורה לשם צריכה; (ההדגשה שלי – מ' נ'). ...

17. ... ראשית – אין אני שותפה למסקנה שמדובר בענייננו בניתוק של קבע. ה"מפתח" לברז המים במקרה של ניתוק בידי המשיב הוא. אם ישלם – יפתח הברז. אין פגיעה בצנרת ומדובר בפעולת חיבור פשוטה. המשיב לא טען כי אין ידו משגת לשלם; הוא לא שילם כל השנים לא לוועד המקומי ולא למקורות. בנסיבות אלה של סרבנות תשלום מתקשה אני לראות מדוע מדובר בניתוק של קבע, להבדיל מניתוק זמני....

19. אכן, לא נמצאת בחוק המים עצמו הוראה המאפשרת "ניתוק" בגין איתשלום, אולם הנחת הבסיס בחוק היא כי לכל אדם זכות לקבל מים בעבור תשלום. לדברים אלה, שהובהרו בעניין כפר פינס [1] וצוטטו לעיל, תחולה רחבה על כל "תושבי המדינה" ואין הם מוגבלים ליחסי אגודה שיתופית-חבריים. היישוב מוכן ומזומן לספק למשיב מים בתשלום, ואין החוק מחייבו להוסיף ולספק מים בלא תשלום. במערכת היחסים החוזית שבין היישוב לבין מקורות צפויים, כאמור, כל תושבי היישוב לניתוק בגין איתשלום חוב מים. על-כן אך סבירה היא פעולתה של הרשות המינהלית (ועד מוניציפלי) שביחסים בינה לבין המשיב, שהוא סרבן תשלום, אין היא מוכנה להוסיף ולספק לו מים ללא תשלום.

20. לא אכחד: האפשרות שאדם או משפחות ינותקו ממים מעוררת רתיעה ראשונית. בלי מים – אין חיים. קל יותר להסכין, למשל, עם ניתוק קו טלפון בגין איתשלום. תחושה ראשונית זו יש להעמיד בענייננו בפרופורציה הראויה לה: המים משמשים את המשיב ומשפחתו המורחבת לצורכי חקלאות, קרי – לצורכי עסקים ולא רק לצורכי קיום בסיסיים. והעיקר: מדובר בסרבן תשלום.

15. הפעלת הסמכות לנתק מים לצרכנים עקב אי תשלום הוסדרה בנוהל, אשר התווה התראות לצרכן טרם ניתוק המים, וקביעת הסדרי תשלומים או אי ניתוק במקרים חריגים של מצוקה קשה.

נוהל זה גובש במהלך ניהול עתירות שאוחדו במסגרת בג"צ 5671/01, 6273/01, 476/02 ה.ל.ב. התנועה למלחמה בעוני ואח' נ' מנהל אגף הגביה עיריית תל אביב ואח', שם התבקש בית המשפט להצהיר על בטלות הסעיפים בחוקי העזר של תל אביב, בני ברק וירושלים, המסמיכים את העיריות לנתק את אספקת המים לצרכנים שלא שילמו את חשבון המים שלהם. במהלך ניהול העתירה הודיעה המדינה, כי לאחר דיונים ושמיעת הגורמים הרלוונטיים גיבשה נוהל, המבנה את הליך הפעלת הסמכות לנתק מים לצרכנים חייבים. הנוהל פורסם בנובמבר 2003 כחוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/03, ובהמשך הוכנסו בו שינויים מקלים נוספים בהסכמה בין הצדדים, ולאחר מתן פסק הדין בעתירה על סמך גיבוש הנוהל, פורסם הוא במסגרת חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/04 ביוני 2004 (להלן – **נוהל ניתוק מים**).

נוהל ניתוק מים יוצא מנקודת מוצא שהרשות המקומית רשאית לנתק את אספקת המים לצרכנים סרבנים, וקובע מסלול של התראות אשר על הרשות למסור לצרכן בפרקי זמן נקובים טרם ניתוק המים – לאחר הודעת החיוב תשלח התראה ראשונית ולאחריה התראה לפני ניתוק. מכלול לוח הזמנים להתראות אלה מאפשר לחייב פרק זמן של 75 יום לביצוע התשלום למן משלוח הודעת החיוב. כן נקבע, כי הניתוקים יבוצעו בימים א'–ד' ו-ה' עד 12:00, באופן שלא יבוצעו ניתוקים בשבת ובחג ובסמוך לפנייהם, על מנת לאפשר זמינות מים בשבתות וחגים ולאפשר היערכות לתשלום בסמוך לניתוק בימי החול.

עוד קובע הנוהל כמה מגבלות באשר לצרכנים שניתן לנתקם: ראשונה – אין לנתק נכס בגין חוב שאינו עולה על סכום בסיסי של 300 ₪ (אותו יש לעדכן לפי המדד אחת לשנה); שניה – צרכן שאינו יכול לשאת בתשלום החוב על רקע מצוקה כלכלית קשה, רשאי לפנות בבקשה להסדיר חובו בתשלומים; ושלישית – מקום שהחייב מצוי במצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות רשאית הרשות שלא לנתק את המים, מקום שמתקבלת חוות דעת לשכת הרווחה ברשות בדבר מצבו החריג ומצוקתו הקשה, כאשר הרשות שוכנעה שהוא אינו מנצל הענין לרעה ועושה מאמץ להסדיר חובו, וכאשר צריכתו אינה עולה על 3 מ"ק לנפש.

הנה כי כן, הנוהל התווה את הליך הפעלת הסמכות, ואף הגביל את הפעלתה, תוך מתן דעתו לאוכלוסיות המתקשות לשלם. יצוין, כי הנוהל גובש על דעת גורמים בכירים ביותר במשרד המשפטים ובמשרד הפנים, ובראשם היועץ המשפטי לממשלה, אליקים רובינשטיין, המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (יועוץ) דאז מני מזוז, מנכ"ל משרד הפנים דאז, וכן היועצת המשפטית למשרד דאז, הגב' שרית דנה. הנוהל הוגש לבית המשפט בהסכמה עם העותרים

ומרכז השלטון המקומי, לאחר מגעים עימם. בפסק הדין, אליו צורף הנוהל, ציין בית המשפט הנכבד כך: "בפתח הדיון בפנינו הגישו באי-כוח הצדדים בשלוש העתירות נוסח מוסכם ל"נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים", שאם יאומץ על-ידי מנכ"ל משרד הפנים ויועבר על-ידי כנוהל מנחה לכל הרשויות המקומיות - ולמיטב הערכתנו חזקה על המנכ"ל כי אכן יאשר את הנוהל להפצה מטעמו - תבוא בכך על פתרונה הסוגיה בדבר הכללים שעל-פיהם תונחינה כל הרשויות המקומיות לפעול בגדר סמכותן לנתק את אספקת המים לנכס בשל אי תשלום חובו של המחזיק בגין צריכת מים. משרשמנו לפנינו נוהל מוסכם זה, המצורף לפסק-הדין ומסומן א', באו העותרים בשלוש העתירות, לעניין זה, על סיפוקם וחזרו בהם מן העתירות". אחר פסק הדין אכן אומץ הנוהל על ידי מנכ"ל משרד הפנים, ופורסם כחוזר מנכ"ל 6/04.

מ/ש 1 חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/03 מצורף ומסומן מ/ש 1

מ/ש 2 חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/04 מצורף ומסומן מ/ש 2

מ/ש 3 פסק הדין בבג"צ 5671/01 ה.ל.ב. נ' מנהל אגף הגביה ואח' מצורף ומסומן מ/ש 3

ניתוק מים על-ידי תאגידי המים

16. הצגנו לעיל את הקמת תאגידי המים והביוב, כחלק מרפורמה כוללת בניהול משק המים, פונים אנו כעת להציג את הבסיס לכך שנוהל ניתוק מים חל אף לענין אספקת המים על-ידי תאגידי המים והביוב, וזאת מכח הוראת המעבר הקבועה בס' 152(ב) לחוק תאגידי מים, כפי שנפרט כעת.

17. ס' 39(א) לחוק תאגידי מים מורה, כי ניתוק מים יבוצע לפי כללים שיקבעו לפי ס' 146 לחוק:

"39(א). חברה תנקוט את האמצעים הדרושים לגביית התשלומים המגיעים לה בעבור השירותים שהיא מספקת וכן הוצאות שהוציאה לפי סעיף 53, ואולם היא לא תהיה רשאית להפסיק או לצמצם את מתן שירותי המים והביוב לצרכן שלא שילם את התשלומים שנדרשו ממנו כדין, אלא על פי כללים שייקבעו לפי סעיף 146".

ס' 146 לחוק תאגידי מים מורה, כי מועצת רשות המים תקבע בכללים, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, באלו מקרים ותנאים ניתן לנתק מים:

"146. (א) מועצת הרשות, תקבע, בכללים, את המקרים והתנאים שבהם רשאית חברה להפסיק או לצמצם מתן שירותי מים וביוב לצרכן או למקרקעין, לרבות בשל אי תשלום תשלומים שדרשה ממנו. (ב) מועצת הרשות, בהתייעצות עם השר לאיכות הסביבה, תקבע את המקרים והתנאים שבהם רשאית חברה להפסיק או לצמצם מתן שירותי מים וביוב בשל אי קיום הוראה או דרישה לפי סעיף 51.

(ג) כללים לפי סעיף זה ייקבעו באישור ועדת הכלכלה של הכנסת."

18. ס' 156 לחוק תאגידי מים מוסיף וקובע, כי תקנות ראשונות לפי סעיף 146 יובאו לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום תחילת החוק, אשר חל ביום 17.7.02.

על אף הליכים שנעשו לקידום הענין, כללים אלה טרם פורסמו. עוד בשנת 2005 הגיש שר הפנים דאז, מר אופיר פינס, לאישור ועדת הכלכלה טיוטת תקנות, אולם ההליך לא התקדם מסיבות שונות, ובין היתר משום שהרפורמה שהצגנו לעיל חייבה השלמת דברי חקיקה אחרים טרם החלפת הנוהל דנן בכללים. כך, התחייב להשלים תחילה את פרסום מערכת כללי התעריפים, על מנת להעמיד תעריף שיוכלו התאגידיים לגבות בגין המים שישפכו ולקיים את מצוות המחוקק ולקבוע תעריפים ריאליים נגזרי עלות השירות, בשונה מן התעריפים שחלו קודם הרפורמה (ראו סעיף 102 לחוק תאגידי מים). לאחר מכן התחייבה חקיקת אמות המידה לשירות, הכוללות הנחיות לתאגידי המים בדבר אופן מדידת המים, טיפול בצריכות חריגות, חשבונות ותשלומים, שירותים לצרכן ועוד. מערכת הכללים הללו הניחה תשתית ובסיס לכללים דנן. משפורסמה בשנת 2010 מערכת כללי התעריפים לתאגידי המים, מקורות וספקים מקומיים (כללי חישוב עלות וכללי תעריפים), וכן פורסמו בשנת 2011 כללי אמות המידה,¹ הונחה התשתית להתקדם אל הכללים הנוגעים לניתוק אספקת המים, ובשלה העת לקידום הכללים דנן.

19. ואכן, אחר הדברים האלה, חודש הטיפול בנושא. רשות המים קידמה תהליך מקצועי של גיבוש טיוטת כללים להפסקה או צמצום שירותי מים וביוב הנסמכת על עיקרי נוהל ניתוק מים הנ"ל בשינויים, ומפרטת ומעדכנת מעבר להם. ביוני 2011 הושלם גיבוש הטיטה, והיא הועברה להתייחסות גורמים שונים, לרבות גופים צרכניים, ולרבות העותרת 5, האגודה לזכויות האזרח. לאחר לימוד ההתייחסויות, פורסמה ב-22.1.12 טיוטה עדכנית לשמיעת עמדות הציבור. לאחר קבלת עמדות גורמים שונים, פורסמה ב-12.3.12 טיוטה נוספת לשמיעת עמדות הציבור. ביום 27.6.12, אישרה מועצת רשות המים טיוטת כללים והיא הועברה לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת (ראו נספחים ע/18, ע/20, ע/22, ע/24 לעתירה).

במקביל, עורר הנוהל היבטים הטעונים בירור בין משרד המשפטים, רשות המים ומשרד האוצר. בירורים אלה התקדמו אך טרם הושלמו עד תום. לכשתגובש במסגרתם טיוטה מתוקנת, תוצג היא לשימוע נוסף לציבור, ולאחר שתאושר במועצה תועבר לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת. לפי הערכה זהירה של הגורמים, לגיבוש הטיטה לשימוע נוסף לציבור דרוש פרק זמן של כחודשיים.

¹ כללי תאגידי מים (חישוב עלות שירותי מים וביוב והקמת מערכת מים או ביוב* התשי"ע-2009; כללי תאגידי מים וביוב (תעריפים לשירותי מים וביוב והקמת מערכות מים או ביוב) התשי"ע-2009; כללי המים (תעריפי מים המסופקים מאת מקורות) (תיקון) התשי"ע-2009; כללי המים (תעריפים למים ברשויות המקומיות)(תיקון) התשי"ע-2009; כללי המים (חישוב עלויות והכנסות, הכרה בפיתוח מפעלי מים וחברות דיווח החלות על מקורו) תשע"א-2011; כללי תאגידי מים וביוב (אמות מידה והוראות בעניין הרמה, הטיב והאיכות של השירותים שעל חברה לתת לצרכניה), תשע"א-2011

20. ומה בתקופת הביניים עד להשלמת הכללים ואישורם? בתקופת הביניים חל הנוהל של משרד הפנים, כפי שנפרט להלן.

ס' 152(ב) לחוק תאגידי מים וביוב קובע הוראות מעבר לתקופת הביניים עד התקנת הכללים לפי סעיף 146:

"152(ב) כל עוד לא נקבעו כללים לפי סעיף 146, יחולו, לענין הפסקה או צמצום שירותים בידי חברה, ההסדרים שנקבעו לפי כל דין ושהיו בתוקף בתחומה ערב יום תחילת פעילותה."

המשיב יטען, כי אמנם נוהל ניתוק המים אינו עולה בגדר "דין" כהגדרתו בחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, כיוון שאינו "חוק או תקנה" הבאים בגדר "חיקוק" כהגדרתו בחוק זה, אולם הנוהל בא בגדר "הסדרים שנקבעו לפי כל דין ושהיו בתוקף בתחומה ערב יום תחילת פעילותה". חוזר המנכ"ל נקבע ופורסם מכח סמכות שר הפנים, הקבועה בס' 233 לפקודת העירויות [נוסח חדש], אשר הואצלה לו. ס' 233 לפקודת העירויות קובע כדלקמן:

"233. עיריה תעשה בתוך תחומה בענינים המפורשים בסימן ב', וכל פעולה אחרת שעיריה מצווה לעשות לפי הפקודה או לפי כל דין אחר, והיא מוסמכת, בתחום העיריה או בשטח בנין עיר הכולל את תחום העיריה, לעשות בענינים המפורשים בסימן ג' - והכל כשאין הוראה אחרת מאת השר בענינים אלה, כולם או מקצתם, ובכפוף להוראות הפקודה או כל דין אחר."

תכלית הוראת המעבר היתה לקבוע, כי תאגיד יהא רשאי לבצע פעולות ניתוק או צמצום אספקת מים מכוח ההסדרים הקיימים בענין הפסקת אספקת המים אשר חלו ברשות המקומית שבתחומה יפעל התאגיד, על מנת למנוע יצירת ואקום עד לפרסום כללים בענין בהתאם לסעיף 146 לחוק תאגידי מים. נוהל זה, אשר גובש במעורבות גורמים שונים, לרבות היועצת המשפטית למשרד הפנים, הגב' דנה, וקיבל אישור היועץ המשפטי לממשלה דאז והמשנה ליועץ המשפטי לממשלה (ייעוץ) דאז, כאמור לעיל, והוגש לבית המשפט הנכבד והיווה חלק בלתי נפרד מפסק דינו, נקלט והוחל במסגרת תאגידי המים.

נשלים, כי ישנם תאגידי מים וביוב שהוקמו לפני פרסום נוהל ניתוק המים בשנת 2003 - תאגיד הגיחון (ירושלים) ותאגיד מניב ראשון (ראשון לציון). תאגידי אלה קלטו דרך סעיף 152(ב) את חוקי העזר לענין אספקת מים שחלו בירושלים ובראשון לציון, אשר כללו הוראה לענין ניתוק אספקת המים בגין אי תשלום, לאחר התראה בת חמישה ימים.² בפועל, ובהתאם

² ראו סעיף 12 לחוק עזר לירושלים (אספקת מים) התשכ"א-1961, וכן סעיף 28 לחוק עזר ראשון לציון (אספקת מים) התשנ"ו-1995

להנחית רשות המים, פועלים אף התאגידים הללו לפי נוהל ניתוק מים, שהינו מקל יותר מהוראות חוק העזר. ראו מכתבי תאגיד הגיחון וראשון לציון אשר צירפה העותרת לעתירתה, בהם מפרטים שני התאגידים מתכונת התראות ותנאים לניתוק מים, התואמת את נוהל ניתוק המים ואף מקלה ממנו (נספחים ע/6-ו-16 לעתירה). אין צריך לומר, כי אין בהקלה זו אל מול הוראות חוק העזר שום קושי.

אשר לתאגידים שהוקמו בין פרסום חוזר המנכ"ל 6/03 לבין פרסום חוזר 6/04, ולמשל מי נתניה, מי נע (נצרת) ותאגיד מיתב (פתח תקוה), הרי חוזר 6/03 וודאי חל בעניינם, ופעולתם לפי חוזר 6/04, המיטיב עם הצרכנים לעומת חוזר 6/03, אין בה קושי והיא אף מבורכת.

21. מכל האמור עולה, כי המדינה שוקדת על גיבוש כללים להנחיית תאגידי המים בסוגית ניתוק אספקת המים, ובינתיים חל נוהל ניתוק מים, אם מכח אימוצו דרך סעיף 152(ב) לחוק תאגידי מים, ואם מכח אימוצו על ידי התאגיד כנוהל מקל ביחס להסדר שהיה חל ברשות טרם הקמת התאגיד. תמונה זו התאשרה בהליכי השימוע לכללים החדשים. ראו גם שורת מכתבי תאגידי מים שצירפה האגודה לזכויות האזרח לעתירתה מהם עולה, כי התאגידים רובם ככולם פועלים בהתאם להסדר הקבוע בנוהל ניתוק מים (ראו נספחים ע/4 – ע/10, ע/14-17). לטענות העותרים בענין יישום לא הולם במקרים קונקרטיים נתייחס להלן.

22. נבהיר, כי הנוהל, אשר לשונו מכוונת לרשויות המקומיות, מיושם בתאגידים בשינויים המחויבים. בתוך כך, בכל מקום שמורה הנוהל שהרשות המקומית תשלח הודעת חיוב או התראה ותקבע הסדר תשלומים לחייב, יבוצעו אלה על-ידי התאגיד. אשר לחוות דעת לשכת הרווחה ברשות המקומית בדבר מצבו החריג והמיוחד של הצרכן, הרי מקום שהצרכן יביא אישור כאמור מאת לשכת הרווחה בעירו, יבחן התאגיד שאלת התקיימותם של התנאים שלא לנתק מים בגין אי תשלום, המפורטים בסעיף 8 לנוהל.

23. להשלמת התמונה, ראו גם חוזר שפרסם מנהל רשות המים בענין הליכי גביה מנכים, הקובע כי לגבי נכים שהוגדרו בנוהל, על ספקי המים להימנע מהפעלת הסמכות לנתק מים, כמו גם מהפעלת הסמכויות בפקודת המיסים (גביה) והליכי הוצאה לפועל. כן צוין בחוזר, כי הוא בא להוסיף על נוהל ניתוק מים. הוראות אלה מצטרפות לתעריף המוזל למים המיוחד לנכים (ראו סעיף 102(ג) לחוק תאגידי מים). יצוין, כי החוזר פורסם ביוני 2011 זה והוארך עד לקביעת כללים סדורים בעניין ניתוק וצמצום אספקת המים.

מש/4 הודעת מנהל רשות המים לספקים מקומיים ולתאגידי מים וביוב בענין הליכי גביה מנכים לשנת 2013 מצורף ומסומן מש/4

עמדת המשיבים במענה לעתירות

24. נפנה כעת להשיב לכל טענות העותרים, אחת לאחת. מן המענה בכללותו תתבקש המסקנה, כי לא עלה בידי העותרים לבסס טענתם, כי תאגידי המים אינם מוסמכים לנתק כעת מים לצרכנים שאינם משלמים עבור המים שהם צורכים, וכי בתקופת הביניים עד השלמת הכללים עליהם שוקדת המדינה כעת, מוסמכים התאגידיים לנתק מים בהתאם לקבוע בנוהל ניתוק מים, הכל כפי שיפורט להלן.

25. נפתח בטענת העותרים בבג"צ 671/13 לפיה, תאגידי המים אינם מוסמכים לנתק את אספקת המים לצרכנים כל עוד לא הותקנו כללים להסדרת המקרים והתנאים בהם ניתן לעשות כן, כנדרש בסעיף 146 לחוק תאגידי מים, משום שנוהל ניתוק המים כלל אינו בא בגדר הוראת המעבר שנקבעה בסעיף 152(ב) לחוק תאגידי המים.

עמדתנו היא, כי דין הטענה להידחות.

ראשית, הסמכות לנתק צרכן ממים אינה נובעת מנוהל ניתוק מים, כי אם מהחקיקה והפסיקה.

הראינו לעיל את הבסיס המשפטי, בחקיקה ובפסיקה, לכך שהזכות לקבל מים מותנית בתשלום, וכי מקום שהצרכן אינו משלם בגין המים ישנה סמכות להפסיק לספק לו מים, בנסיבות המתאימות. בצד הוראות חוק המים המסמיכות לקבוע תעריף, וכל פסקי הדין שהבאנו לעיל, בהם נקבע כי הזכות לקבל מים מותנית בתשלום וספק המים ראשי להפסיק את האספקה מקום שמקבל המים אינו משלם בעדם, נשוב ונפנה להוראות חוק תאגידי מים, בהן הכיר המחוקק מפורשות בסמכות לנתק צרכן ממים עקב אי תשלום, והנחה כי עד פרסום כללים שיפרטו הפעלתה יחולו ההסדרים הקיימים: בסעיף 39 לחוק תאגידי מים הורה המחוקק, כי התאגיד יוכל להפסיק אספקת המים לצרכנים שאינם משלמים את חובם בגין המים, בהתאם לכללים שיקבעו. סעיף 146 מסמיך לקבוע כללים שיסדירו סמכות זו לנתק צרכנים מאספקת המים. סעיף 152(ב) קובע הוראת מעבר ומאמץ את ההסדרים הקיימים ברשות טרם הקמת התאגיד, על מנת שניתן יהיה ליישם סמכות זו גם בתקופת הביניים עד פרסום הכללים.

שנית, עמדתנו היא, כי הנוהל חל דרך הוראת המעבר הקבועה בסעיף 152(ב) לחוק תאגידי מים, דרך התיבה "הסדרים שנקבעו לפי כל דין ושהיו בתוקף בתחומה ערב יום תחילת פעילותה". חוזר המנכ"ל, אשר נקבע מכח סמכות שר הפנים לפי ס' 233 לפקודת העיריות [נוסח חדש], אמנם אינו עולה בגדר "דין" כהגדרתו בחוק הפרשנות תשמ"א-1981, כיוון שאינו

"חוק או תקנה" הבאים בגדר "חיקוק" כהגדרתו בחוק הפרשנות. אולם, הוא מהווה הסדר שנקבע "לפי כל דין", ומכאן תחולתו.

מסקנה זו הולמת אף את תכלית הוראת המעבר למנוע יצירת ואקום בנושא. כך מתבקש על יסוד ההכרה בכך, שהתאגידיים לא יוכלו לעמוד באי תשלום נרחב והדבר עלול להביא לקשיים פיננסיים חמורים וגלגול העלות שלא משולמת על יתר צרכני המים, אלה המשלמים את חובם, שכן משק המים מנוהל כמשק סגור ועדכוני התעריף נעשים לפי עקרון העלות למטרת כיסוי מלוא עלויות התאגידיים ומקורות בתשלומי הצרכנים. לפיכך, יש הכרח לשמר בתקופת הביניים את האפשרות להפסיק את אספקת המים במקרים של אי תשלום, להגנת יתר הצרכנים, המשלמים כנדרש.

כפי שהראינו לעיל, הנוהל, אשר גובש ואושר על-ידי גורמים בכירים ובראשם היועץ המשפטי לממשלה, והונח לפני בית המשפט הנכבד במסגרת פסק דינו בעתירה שעסקה בענין, חל ומיושם על-ידי תאגידי המים, אם מכח אימוצו דרך סעיף 152(ב) לחוק תאגידי מים, ואם מכח אימוצו על ידי התאגיד כנוהל מקל לעומת ההסדר שחל ברשות טרם הקמת התאגיד, כפי שפירטנו לעיל.

26. העותרים מוסיפים וטוענים, כי התקופה שקצב המחוקק להתקנת הכללים חלפה מזמן ולפיכך אין עוד להמשיך לגבות בהתאם לנוהל ניתוק המים דרך הוראת המעבר.

עמדתנו היא כי אף טענה זו דינה להידחות, וזאת מחמת כמה טעמים:

ראשית, המדינה שוקדת על קידום הכללים וההליך מצוי בעיצומו ובשלב מתקדם. אנו ערים להוראת ס' 156 לחוק תאגידי מים אשר קבעה, כי תקנות ראשונות לפי סעיף 146 יובאו לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת בתוך שישה חודשים מיום תחילת החוק, היינו שישה חודשים מיום 17.7.02. כפי שמסרנו לעיל, עוד בשנת 2005 הוגשה טיוטת תקנות לאישור ועדת הכלכלה, אולם ההליך לא התקדם, בין היתר משום שהרפורמה שהצגנו לעיל חייבה השלמת דברי חקיקה אחרים טרם החלפת הנוהל דנן בכללים. כך, התחייב להשלים תחילה את פרסום מערכת כללי התעריפים, על מנת להעמיד תעריף שיוכלו התאגידיים לגבות בגין המים שישפיקו, וכן על מנת לקיים את מצוות המחוקק ולקבוע תעריפים ריאליים נגזרי עלות השירות, בשונה מן התעריפים שחלו קודם הרפורמה (ראו סעיף 102 לחוק תאגידי מים). לאחר מכן התחייבה חקיקת אמות המידה לשירות, הכוללים הנחיות לתאגידי המים בדבר אופן מדידת המים, תשלומים וחשבונות, מתן שירות לצרכנים, טיפול בצריכות חריגות ועוד. מערכת הכללים הללו הניחה תשתית ובסיס לכללים דנן. ואכן, אחר הדברים האלה, קידמה רשות המים תהליך מקצועי של גיבוש טיוטת כללים להפסקה או צמצום שירותי מים וביוב הנסמכת על עיקריו של נוהל ניתוק מים הנ"ל ומפרטת מעבר להם. הטיוטה הועברה להתייחסות גורמים רלוונטיים ביוני 2011, ולאחר מכן הועמדו עדכוניה לשימוע ציבורי פעמיים. מועצת רשות המים אף

אישרה טיוטת כללים שהועברה לאישור ועדת הכלכלה של הכנסת, אך במקביל, עורר הנוהל היבטים הטעונים בירור בין משרד המשפטים, רשות המיס ומשרד האוצר. בירורים אלה התקדמו אך טרם הושלמו. כפי שמסרנו, לפי הערכה זהירה יושלם גיבוש טיוטת הכללים בתוך כחודשיים, ולאחר-העמדתו לשימוע-נוסף-לציבור, יושלם ההליך במועצת רשות המיס ותונח הטיוטה על שולחן ועדת הכלכלה של הכנסת.

שנית, הנוהל שמופעל בתקופת המעבר הינו סביר ומעמיד פתרון סביר בתקופת הביניים. נזכור, כי הנוהל אושר על-ידי גורמים בכירים במשרד המשפטים ומשרד הפנים, בראשם היועץ המשפטי לממשלה, והוגש לבית המשפט הנכבד במסגרת עתירה שבמרכזה עמדה סוגית ניתוק המיס לצרכנים, ובפרט צרכנים מעוטי יכולת, בהסכמת הצדדים, לרבות הסכמת מרכז השלטון המקומי, לאחר מגעים עימו ועם העותרים. בית המשפט אמנם לא נדרש לבחינת הוראותיו של הנוהל פרטנית, אך כלל את הנוהל בפסק דינו.

הנוהל מעמיד פתרון סביר לגופו. הוא קובע מתווה של הודעות והתראות טרם ניתוק, המאפשרות לצרכן פרק זמן של 75 יום למן הודעת החיוב ועד לניתוק המיס, ומעמידים לו הזדמנות אמיתית לתשלום החוב טרם ניתוק המיס. הנוהל אף קובע מינימום צריכה שמתחתיו לא יבוצע ניתוק, ומתווה פתרונות לצרכנים במצוקה: הסדרי תשלומים לצרכנים במצוקה כלכלית קשה, ושיקול דעת שלא לנתק כלל במקרים של מצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות, בהתקיים תנאים סבירים שנקבו בנוהל.

נחדד, כי הנוהל פורסם בשנת 2003 (ועודכן בשנת 2004), היינו לאחר חקיקת חוק תאגידי מיס בשנת 2001. בעת חקיקת ההוראה המורה להתקין כללים בתוך ששה חודשים, עמדו לנגד עיני המחוקק ההסדרים הקיימים בחוקי העזר שכללו מגבלות מינימאליות בלבד ביחס לניתוק צרכנים הנתונים במצוקה. משהותקן הנוהל בשנת 2003, קליטתו דרך הוראת המעבר לגבי התאגידים שהוקמו לאחר פרסומו, היא מיטיבה יחסית לתמונה שעמדה לפני המחוקק.

שלישית, הותרת חלל ריק וביטול כל יכולת של תאגידי המיס לנתק מיס, אינה מתיישבת עם נקודת המוצא לפיה הזכות לקבל מיס מותנית בתשלום, ועלולה לגרום תוצאות קשות ביותר לפעולת תאגידי המיס, ולנזק למכלול צרכניהם. העתירות מתמקדות בצרכנים המצויים במצוקה קשה, אשר אין מחלוקת אשר יש ליתן להן מענה מתאים, ומתעלמות מהצרכנים הרבים אשר אינם משלמים מיס על אף שביכולתם לעשות כן. ברור לחלוטין, שתאגידי המיס אינם יכולים לנהל את משק המיס בלא תשלום של מאות צרכנים (ראו הנתונים בדבר היקפי הצרכנים שאינם משלמים ועולה צורך לנתקם, המפורטים במכתבי תאגידי המיס המצורפים לבג"צ 671/13). עוד ברור, כי אילו ייוודע לכל שהתאגיד אינו רשאי עוד להפסיק את אספקת המוצר לצרכן, יגדל מספר הצרכנים שאינם משלמים חובם במועד ותגדל צריכת המיס הבזבזנית בנכס. הדבר יגרום פגיעה ברורה, ואפשר אף אנושה, ביכולתו של תאגיד המיס לנהל את משק המיס, והצרכנים כולם – אלה המשלמים חובם וכן סרבני התשלום – כולם יפגעו.

בכך לא אמרנו, כי תאגידי המים רשאים לנתק מים מצרכנים המצויים במצוקה גדולה ואין בידם לשלם עבור המים. הנוהל מתווה מסגרת להתחשבות בנסיבות מיוחדות, אם בדרך של הסדר תשלומים, ואם בדרך של החלטה שלא לנתק את הצרכן נוכח נסיבותיו האישיות. אשר למקרים-הנוזכרים-בעתירה, לגביהם נטענת-חריגת-תאגידי המים מהנוהל, עמדנו היא, כי יש לצרף להליך את תאגידי המים, וודאי ולכל הפחות תאגידי המים שנגד התנהלותם מוצגות טענות, ולקבל התייחסותם העובדתית למקרים הקונקרטיים הכללים בעתירה. נחדד, כי המקרים הפרטניים שנטענים בעתירה לא הובאו לידיעת רשות המים, לרבות לא בישיבות שקיימה עימה העותרת 5, האגודה לזכויות אזרח, בענין הכללים. מכל מקום, **רשות המים תפעל להוצאת מכתב רענון ההנחיות לתאגידי המים, תוך חיזוד ההוראות הנוגעות לאנשים הנתונים במצוקה קשה והבהרה בדבר השינויים המחוייבים ביישום הנוהל שנועד במקור לרשות מקומית – על ידי תאגיד מים וביוב.** בנוסף, ככל שיתקלו העותרים ואחרים בחריגות מהנוהל, פתוחה בפניהם הדרך לפנות באופן מסודר לנציב התלונות ברשות המים לבדיקת הדברים.

רביעית, הקישו לענייננו מפסק הדין בהמ' (ב"ש) 1974/91 **חברת מקורות בע"מ נ' עיריית באר-שבע**, שם נידונה טענת עיריית באר-שבע, ולפיה מקורות אינה מוסמכת להורות על הפסקת מים גם לא למי שאינו משלם בעדם, נוכח העובדה שלא הותקנו תקנות מכוח סעיף 102 לחוק המים. בדומה לסעיף 146 בענייננו, קובע ס' 102 לחוק המים, כי "מועצת רשות הממשלתית רשאית לקבוע בכללים, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת את המקרים והתנאים שבהם רשות מים תהיה רשאית להפסיק זמנית או לצמצם זמנית את הספקת המים לצרכניה". בית המשפט פסק:

"טענה זו אין לאמץ. פירושה האחד הוא כי ההסדר החוקי הקיים מעניק לכל צרכן את הזכות להנות מאספקה שוטפת ומתמדת של מים גם בעת שהוא בוחר שלא לשאת במחירם. פירוש כזה אינו מתיישב עם ההסדר הקיים בכללו לרבות מנגנוני הגביה שנקבעו ולאור סמכויות נציב המים כפי שהן מתוארות בחוק. ואשר להוראת סעיף 102 לחוק המים – היא נועדה להגביל את האפשרות להפסיק את אספקת המים למי שמבקש להיות צרכן. הוראה זו אינה נוגעת להפסקה באספקת המים למי שהוציא עצמו מכלל הצרכנים משאינו מוכן לשאת במחיר המצרך".

משכך, יש להקיש בקל וחומר לעניין המצב המשפטי במקרה דנן. אם בית המשפט קבע כי יש סמכות להפסיק אספקת מים בהיעדר כללים מכוח סעיף 102 לחוק המים, ומבלי שקיים נוהל סדור בעניין זה, קל וחומר שיש לקבוע כך אף ביחס לכללים מכוח סעיף 146 לחוק תאגידי מים, לאור הנוהל הקיים, אשר אושר כאמור על ידי גורמים בכירים במשרד המשפטים ובראשם היועץ המשפטי לממשלה, והושג על רקע ההליך שנוהל בבג"ץ.

חמישית, אפילו יקבע בית המשפט הנכבד כי ישנו פגם בכך שטרם הושלמה התקנת הכללים, הרי המחוקק לא קבע בצד מסגרת זמן להתקנת הכללים **תוצאה לפיה ככל שלא יותקנו**

הכללים בתוך פרק הזמן שנקב – לא יהיו התאגידים מוסמכים עוד להספיק אספקת מים לצרכן. גם הוראת המעבר אינה מגבילה עצמה בזמן, ולא בכדי, שכן הותרת חלל ריק היתה מביאה לתוצאה קשה וחמורה במשק המים. לפיכך, בצד העובדה שעל המשיבים להשלים בהקדם האפשרי את התקנת הכללים, הסדר המעבר ממשיך לחול.

בהקשר זה נפנה לתורת הבטלות היחסית, לפיה ככל שיש פגם במעשה המינהלי, התוצאה נקבעת לפי נסיבות המקרה, ובהן חומרת הפגם והנוק שעלול להיגרם מביטול המעשה המינהלי (ראו, למשל, ע"פ 768/80 שפירא נ' מ"י פ"ד לו (1) 337, 362-363; בג"צ 6652/96 האגודה לזכויות האזרח נ' שר הפנים פ"ד נב (3) 117). פירטנו לעיל עמדתנו, כי ההסדר החל בתקופת הביניים הינו סביר, וכי הנוק שייגרם מקביעה לפיה לא ניתן לנתק כעת אספקת מים לצרכנים סרבני תשלום הוא דרמטי למשק המים בכללותו, לרבות לצרכנים כולם, המשלמים והסרבנים. יודגש, כי תורת הבטלות היחסית עשויה להכשיר החלטה למרות הפגם אף במקרים של חריגה מסמכות (ראו, לדוגמא, עע"מ 2273/03 אי התכלת שותפות כללית נ' החברה להגנת הטבע).

ראו גם הפסיקה המבחינה בין מועד מחייב למועד מנחה, בו גם אם לא בוצעה הפעולה במועד אין בכך לבטל את תוקף המעשה. ראו, למשל, פסק דינה של כב' השופטת (בדימוס) פרוקצ'יה בעע"מ 1386/04 המועצה הארצית לתכנון ובניה נ' עמותת נאות ראש העין:

31. קו מנחה הוא במשפט המינהלי כי רשות מינהלית אמורה לקבל את החלטותיה, ולבצע את הפעולות שבאחריותה, בתוך פרק זמן סביר. עקרון זה נועד להבטיח את האינטרס הציבורי.... עמידה בלוח זמנים סביר נתונה, כשלעצמה, למבחן ביקורת שיפוטית...כאשר המחוקק קובע מועדים לעשיית פעולה, או למתן החלטה בידי רשות מינהלית, עשויות להיות לכך השלכות שונות בהתאם למטרה ולתכלית הטמונות ביסוד ההסדר. קביעת מועד לעשיית פעולה מינהלית עשויה להיות בעלת אופי מדריך בלבד, במובן זה שסטייה ממנה אינה פוגעת, בהכרח, בתוקף הפעולה, אף שהיא עשויה לגרור ביקורת בין במישור המשפטי, ובין במישור המינהלי. לעומת זאת, קביעת מועד לעשיית פעולה מינהלית עשויה להיות בעלת אופי מחייב במובן זה, שסטייה ממנה עלולה לגרור תוצאה משפטית שהוגדרה בחוק או הנובעת מעקרונות כלליים של המשפט הציבורי. הפרת מסגרת המועדים החלה על הרשות המינהלית עשויה להיבחן גם במסגרת בדיקת תקינותה וסבירותה של פעולת הרשות, על פי עקרונות כלליים כאמור, שכן "על רשות מוסמכת לפעול בסבירות. סבירות משמעה גם עמידה בלוח זמנים סביר" (בג"צ 6300/93 המכון להכשרת טוענות בית דין נ' השר לענייני דתות, פד"י מח(4) 441, 451-452 (1994))....

האבחנה בין מועד מחייב לבין מועד מנחה לעשיית פעולה מינהלית תלויה בתכלית ההסדר (בג"צ 1636/92 העמותה לשמירת איכות החיים והסביבה נ' ועדה מחוזית לתכנון ובניה, פד"י

מז(5) 573(1993); בג"צ 44/68 מועצה מקומית ראש העין נ' שר הפנים, פד"י כב(2) 150 (1968)). כאשר לא נקבעה בחוק הוראה מפורשת לגבי תוצאות החריגה מן המועד, ולא נקבע בה כי לסטייה מן המועד תהיה השפעה כל שהיא על תקפותה המשפטית של הפעולה, חזקה פרשנית היא כי מדובר בנורמה המגדירה מסגרת זמן לפעולה שהיא בעלת אופי מנחה ומדריך בלבד, ואיננה בעלת אופי מחייב. עם זאת, גם כאשר מדובר במועד שהוא בעל אופי מנחה בלבד, עשויה להיות לחריגה ממנו משמעות במסגרת הפעלת הביקורת השיפוטית על סבירותה ותקינותה של הפעולה המינהלית, בין היתר, מבחינת העיתוי שבביצועה"

יצוין, כי פרופ' יצחק זמיר סבור כי אבחנה זו אינה רצויה, וכי אפשר ועדיף להגיע לאותה תוצאה דרך יישום תורת הבטלות היחסית, בה פתחנו לעיל (י' זמיר **הסמכות המינהלית** (מהדורה שנייה, כרך ב'), בעמ' 1114).

27. עוד טוענים העותרים בבג"צ 671/13, כי הנוהל מכוון לרשויות מקומיות ואינו מותאם לתאגידי המים, נוכח העדר היחסים עם לשכת הרווחה ומגבלות הפרטיות בהעברת מידע מגורמי הרווחה לתאגידי המים, כמו גם התמקדות התאגידי בשיקולי רווח ולא בשיקולים סוציאליים.

הנוהל אכן מאפשר לבקש שלא יבוצע ניתוק מים לצרכן שנתון במצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות, מקום ש"התקבלה חוות דעת של לשכת הרווחה ברשות המקומית בדבר מצבו החריג והמיוחד של הצרכן ובדבר מצוקתו הקשה", בצד תנאים נוספים. נכון הוא שמדובר בלשכת הרווחה של הרשות המקומית, ומטעמים הנעוצים בהגנת הפרטיות אין ענייניו של הצרכן בלשכת הרווחה חשובים בפניה, אך למעשה אין הם חשובים אף בפני עובד הגביה ברשות המקומית, בימים שניהלה את משק המים. מכל מקום, אין קושי שהצרכן יפנה לקבלת חוות דעת כזו מאת גורמי הרווחה וימציאה לתאגידי. על התאגידי להציג לצרכן המציג בפניו מצוקה ונסיבות אישיות מיוחדות את האפשרות לתמוך טענתו בחוות דעת מפורטת מאת גורמי הרווחה, ולסייע לו בתקשורת עימם, מקום שהדבר דרוש. מעבר לכך, ככל שימציא הצרכן חוות דעת כזו, ומסמכים נוספים להוכחת נסיבותיו המיוחדות, על התאגידי לשקול את הדברים, ובהתקיים תנאי הנוהל – להימנע מניתוק אספקת המים לצרכן זה.

במענה לטענות העותרים נשלים, כי העובדה שהתאגידי שוקל שיקולי רווח, אין משמעה שאין הוא יכול ומחויב לשקול שיקולים סוציאליים במקרים בהם מתחייב להתחשב ולהקל על צרכן עקב מצוקה קשה, ובוודאי לאחר שהונחה לכך במפורש במסגרת הנוהל.

28. מוסיפים העותרים בשתי העתירות וטוענים, כי ניתוק מחוסרי אמצעים ממים פוגע בזכויות יסודיות וחוקתיות שלהם למים, לקיום בכבוד, לבריאות, לשוויון, וכן פוגע בזכויות ילדיהם, ביטחונם ושלומם פיסית ונפשית.

אין חולק בדבר הזכות למים ובדבר חיוניות המים לאדם, ילדים ובוגרים כאחד. אלא שדרישת תשלום בעד המים אינה סותרת זכויות אלה, בכפוף להתחשבות מתאימה בנסיבות של מצוקה קשה כקבוע בנוהל, בין בהסדר תשלומים ובין באי ניתוק המים בהתקיים תנאים מסוימים. עמדתנו היא, כי הגשמת הזכות למים נעשית בהעמדת אספקת המים לאזרח בעד תשלום, וכי הפסקת אספקתם עקב אי תשלום אינה סותרת זכות זו, למעט מקרים של מצוקה קשה והעדר כל יכולת לשלם בעד המים, בהם מאפשר הנוהל התחשבות בצרכן.

עוד חשוב לזכור, כי בצד הוראות נוהל ניתוק מים הנוגעות לצרכנים הנתונים במצוקה קשה, המענה לבעיית העוני מצוי בטיפול המדינה במסגרות אחרות. המדינה מספקת לכל אזרח סל שירותים בסיסי הדרוש לו כדי להתקיים בכבוד, באמצעות קצבאות הביטוח הלאומי (ובכלל זאת קצבת הבטחת הכנסה) כמו גם באמצעים נוספים דוגמת ביטוח בריאות ממלכתי, חינוך חובה חינם, סיוע בדיור וסמכויות שונות מתחום הרווחה. כספי הביטוח הלאומי נועדו לאפשר לאזרח לצרוך את מצרכי היסוד הדרושים למחייתו בכבוד: מזון, חשמל, מגורים וכמובן אף מים. ישנן אף סמכויות פרטניות לרשויות מקומיות להתחשב במצוקה כלכלית של תושב, כגון הנחות מתשלומי ארנונה, מחיקת חובות, קביעת הסדרי תשלום נוחים ואף סיוע ישיר על ידי קרנות עירוניות המיועדות לכך. במסגרת כלים אלה, באה לידי ביטוי התחשבות רשויות השלטון בזכות הבסיסית של האדם לקיום בכבוד.

עוד נדגיש, כי תעריף המים מגדיר מדרגת תעריף נמוך לצריכה של עד 3.5 מ"ק, על מנת להבטיח שהצריכה החיונית בגין מים, ואף מעבר לה, תהא כרוכה בהוצאה סבירה.

נחדד, כי קביעה לפיה התאגידים אינם יכולים לנתק מים כלל, לרבות לא לצרכנים שמסוגלים לשלם אך אינם עושים כן, משמעותה יצירת אפשרות לצרכנים כולם לחמוק מתשלום, לעכבו או לא לשלם כלל, לצרוך מים בצורה בזבזנית ולהמשיך לקבל מים בלא אפשרות ניתוקם. תאגידי המים לא יוכלו לעמוד בהתנהלות כזו, כמוסבר לעיל, והדבר עלול להביא לפגיעה בהגשמת הזכות למים של מכלול הצרכנים. לכן, בצד הסמכות לנתק מים לצרכנים שאינם משלמים, ניתן בנוהל מענה לנתונים במצוקה קשה.

ראו גם מאמרה של פרופ' נטע זיו עוני, צמצום פערים ושוויון: המקרה של הזכות למים (משפט וממשל, כרך ז'), בו מקבלת המלומדת כי הזכות למים מותנית בתשלום, ומציגה אף את נוהל ניתוק המים, שביסודו עומדת הסמכות לנתק אספקת המים לצרכן שלא שילם, בציינה שהנוהל גובש והוגש בהסכמה במסגרת העתירות שאוחדו עם בג"צ ה.ל.ב, אשר היא ייצגה את העותרים באחת מהן. המלומדת ממקדת את שאלת ניתוק המים במקרים של נזקקים כלכלית, ובשאלות של צדק חלוקתי ובסיס להטיל על צרכנים מבוססים לממן את עלות המים של צרכנים שאינם יכולים לממן מים למחייתם.

נשלים, כי העותרים מסתמכים על פסיקתה של כב' השופטת (בדימוס) פרוקצ'יה, אשר קבעה, כי "נגישות למקורות מים לצורך שימוש אנושי בסיסי נופלת בגדרי הזכות לקיום מינימלי בכבוד... יש להשקיף על הזכות למים כחלק מהזכות לקיום אנושי בכבוד, הזוכה להגנה חוקתית מכת הזכות החוקתית לכבוד האדם" (ע"א 9535/06 אבו מסאעד נ' נציב המים). איננו חולקים על האמור, אולם ראוי לציין, כי דברים אלה נקבעו בהקשר סוגית זכותם של בדואים לתבוע חיבורם למים במקום מושבם הבלתי חוקי, תוך שכב' השופטת פרוקצ'יה מסייגת, כי "ככל זכות בעלת אופי חוקתי, גם הזכות למים אינה בעלת אופי מוחלט, אלא... כנגדה עשויים לעמוד אינטרסים מתחרים של הזולת או של הציבור בכללותו...". כב' השופטת פרוקצ'יה מחדדת, כי מקום שהמדיניות אינה פוגעת "בעצם זכות הנגישות המהותית למקורות המים", והבקשה היא להגברת נוחות הנגישות, "עשוי להינתן משקל רב יותר לאינטרסים ולערכים הנוגדים ואלה עשויים לגבור". לאור האמור נפסק, כי קיום מרכזי מים במקום חיבורי מים פרטניים הוא הסדר סביר ומידתי, על אף שהוא כרוך באי נוחות "עקב הצורך בהובלת המים ממרכזי המים ליישובים, ואפשר אף בעלויות ההובלה של המים למקומות הישוב המרוחקים מהמקורות", זאת מאחר ש"מתקיים שיווי משקל בין עוצמת הפגיעה בזכות למים – המתייחסת להיבט הנוחות שבנגישות למקורות המים ולא לעצם האפשרות לקבל אספקת מים סדירה – לבין התועלת הטמונה במטרה שהניעה לפגיעה, והיא – להתמודד עם תופעת ההתיישבות הבלתי חוקית".

אף בענייננו, האפשרות לקבל אספקת מים קיימת, אך היא כפופה לתשלום. בכפוף למענה המיוחד במקרים של מצוקה קשה ונסיבות מיוחדות וחריגות, כקבוע בנוהל, אין לקבל כי הזכות למים משמעה נגישות חופשית ובלתי מוגבלת למים, גם בלא תשלום בעד המים, תוך פגיעה במשק המים בכללותו, ומכאן גם בצרכנים אחרים המשלמים בעד המים שצרכו בפרט.

29. העותרים בבג"צ 671/13 מוסיפים וטוענים לאי שוויון וחוסר אחידות ביישום נוהל ניתוק מים על-ידי התאגידים ומציגים תלונות על התנהלות התאגידים במקרים קונקרטיים.

בענין זה נציין, כי תאגידי המים הרלוונטיים למקרי התלונה הקונקרטיים שמובאים בעתירה, אשר בידיהם להגיב לעובדות ולטענות, כלל לא צורפו להליך. ככלל נאמר, כי הציפיה היא שהתאגידים יתנהלו בצרכנים ברגישות ויבחנו מקרים לפי נסיבותיהם ויפעלו במידתיות אל מול ענייניו של הצרכן הקונקרטי שלפניהם. ככל שהתאגיד חורג מן הנוהל ומשיקול הדעת שהוא מאפשר לו, ניתן להעביר תלונה מתאימה לנציב פניות הציבור ברשות המים, לבדיקתם, וכן לפנות לערכאות. בנוסף, כפי שמסרנו לעיל, למען הסדר הטוב וכאמור לעיל, תעביר רשות המים לכל תאגידי המים מכתב רענון ההנחיות הקבועות בנוהל.

30. ולבסוף, במענה להצעות העותר בבג"צ 1326/13 לניתוק חלקי של מים, נשיב כי בתגובתנו לעיל ביססנו את תחולת הנוהל הקיים. הצעות אלה מקומן להיבחן במסגרת הכללים המתגבשים, המצויים בתהליך קבלת ההחלטות, כאמור לעיל.

31. במסגרת בג"צ 671/13 התבקש אף צו ביניים, להורות למשיבים להימנע מניתוק צרכנים מאספקת מים ומצמצומה עד להכרעה בעתירה לגופה.
32. עמדתנו היא, כי אין מקום למתן סעד הביניים המבוקש.
33. פירטנו לעיל את עמדתנו המבססת, להבנתנו, סמכות להפעלת נוהל ניתוק מים גם על-ידי תאגידי המים, עד להשלמת הליכי התקנת כללים בנושא.
34. במישור מאזן הנוחות נשוב ונחדד, כי צו המורה להימנע באופן גורף מניתוק מים עלולה לגרום תוצאות קשות ביותר לפעולת תאגידי המים, ולנוק למכלול צרכניהם. העתירות מתמקדות בצרכנים המצויים במצוקה קשה, אשר אין מחלוקת אשר יש ליתן להן מענה מתאים, אך מתעלמות מהצרכנים הרבים אשר אינם משלמים מים על אף שביכולתם לעשות כן. ברור לחלוטין, שתאגידי המים אינם יכולים לנהל את משק המים בלא תשלום של מאות צרכנים (ראו הנתונים בדבר היקפי הצרכנים שאינם משלמים ועולה צורך לנתקם, המפורטים במכתבי תאגידי המים המצורפים לבג"צ 671/13). עוד ברור, כי אילו ייוודע לפל שהתאגיד אינו רשאי עוד להפסיק את אספקת המוצר לצרכן - יגדל מספר הצרכנים שאינם משלמים חובם במועד. הדבר יגרום פגיעה ברורה, ואפשר אף אנושה, ביכולתו של תאגיד המים לנהל את משק המים, והצרכנים כולם – אלה המשלמים חובם וכן סרבני התשלום – כולם יפגעו.
- איננו מקלים כמובן ראש במצוקה הנגרמת לצרכן שנותק ממים למרות שאינו מסוגל לשלם בגין המים. הנכון הוא כי תאגידי המים יקפידו על קיום הוראות הנוהל הנוגעות למצבים של מצוקה קשה ונסיבות מיוחדות, וכפי שמסרנו, רשות המים תוציא מכתב לרענון ההנחיות בנושא. בנוסף, בידי צרכנים הסבורים, כי הנוהל אינו מיושם לגביהם כהלכה, וכי ניתוק אספקת המים אליהם אינו סביר ומידתי בשים לב לנסיבותיהם, להפנות תלונה לנציב התלונות של רשות המים ותזקה כי הענין יבדק במהירות והיסודיות הנדרשים ביחס לנושא כה רגיש.
35. זאת ועוד, צו הביניים המבוקש אינו עומד בתנאים למתן צו ביניים, משום שמדובר בסעד הזהה לסעד העיקרי המבוקש בעתירה, ולא בסעד שמטרתו לשמר מצב קיים, על מנת שלא לסכל את פסק הדין שינתן בעתירה אם תתקבל. בהקשר זה נודעת גם משמעות לכך שהעותרים בבג"צ 671/13 אמנם טוענים בהרחבה על עיכוב בהתקנת הכללים אל מול פרק הזמן שהוקצה בחוק, אולם עתירתם מוגשת לאחר שנים, ומבקשת לקבל מיידית בסעד זמני את הסעד העיקרי המבוקש בעתירה.

לסיכום

36. נוכח-כל האמור-לעיל, עמדתנו היא, כי אין מקום למתן הסעד המבוקש בעתירה ובבקשה לצו ביניים. נבקש לשוב ולעדכן בדבר התקדמות הליכי גיבוש הכללים, ככל שיורה לנו בית המשפט הנכבד.

התגובה נתמכת בתצהירו של מר ישראל עינב, הממונה על תאגידי המים והביוב.

היום, ד' אייר תשע"ג

14 אפריל 2013

שוש שמואלי
ממונה על עניני הבמ"צים
בפרקליטות המדינה

תוכן עניינים נספחים

עמוד ראשון	שם הנספח	נספח
עמוד 1	חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/03	מ/ש 1
עמוד 4	חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/04	מ/ש 2
עמוד 7	בג"ץ 5671/01 ה.ל.ב התנועה למלחמה בעוני ואח' נ' מנהל אגף הגביה ואח'	מ/ש 3
עמוד 12	הודעת מנהל רשות המים לספקים מקומיים ולתאגידי מים וביוב בענין הליכי גבייה מנכים לשנת 2013	מ/ש 4

מש/1

חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/03

אל
ראשי העיריות
ראשי המועצות המקומיות
ראשי המועצות האזוריות

מס' עמ'

תוכן העניינים:

- 1: ניחול הפעלת הסמכות לנתק מים. 2-3
2. תנאי פרישה של ראשי רשויות מקומיות וסגניהם בשכר. 4
3. טופס קביעת קיצבה או מענק לראש רשות מקומית ולסגנו בשכר. 5-8
4. הרחבת חובת דיווח על איכות המים ברשויות המקומיות. 9-12
5. חוק הגבלת עישון במקומות ציבוריים. 12
6. תקנות רישוי עסקים (חוראות כלליות), התשס"א – 2000. 13-16
7. עדכון סכומים בעניני מכרזים עפ"י המדד שפורסם ביום 15.9.2003. 17
8. הרכב הדירקטוריון והמול השתתפות לחברי דירקטוריון בתאגיד עירוני. 18
9. תשלום ליועצים כאחה מתקציבים 18

1. נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים

סמכותה של רשות מקומית לנתק את אספקת המים לנכס שלא שולם החוב בגין הצריכה בו תופעל על פי הכללים הבאים:

1. הרשות המקומית תשלח לצרכן הודעת חיוב, בה יצויין סכום החיוב, בגין צריכת מים והמועד לתשלומי מים.
2. חלפו 15 יום מהמועד הנקוב לתשלום החיוב והחוב לא שולם, תשלח הרשות המקומית התראה לחיוב.
3. בהתראה זו ידרש החייב לשלם את חובו בתוך 15 יום ויוזהר בדבר סמכותה של הרשות המקומית לנתק מים אם לא ישולם החוב.
4. לא שולם החוב בתום 15 הימים ממועד המצאת ההתראה לחיוב, תשלח הרשות לחיוב התראה נוספת. התראה זו תקרא "התראה לפני ניתוק", תכלול בה הודעה על גובה החוב וכן הודעה לפיה אם לא יפרע החייב את חובו בתוך 15 ימים, תנתק הרשות המקומית את אספקת המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
5. לא שולם החוב בתוך 30 יום ממועד המצאת ההתראה השניה לחיוב, תהא הרשות המקומית רשאית לנתק את המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
6. לא תנתק רשות מקומית מים לנכס אלא אם החוב בגין צריכה בו עומד על 300 ש"ח או יותר. סכום זה יעודכן בראשון בינואר של כל שנה בהתאם לשעור השינוי במדד המחירים לצרכן הקדוע לאותו יום.
7. צרכן בעל חוב בגין אספקת מים אשר אינו יכול, על רקע מצוקה כלכלית קשה, לשאת בתשלום החוב, רשאי לפנות לרשות המקומית בבקשה להסדיר את חובו באמצעות הסדר תשלומים.
7. שוכנעה הרשות המקומית שמצבו הכלכלי של הצרכן אכן מצדיק זאת, רשאית היא לערוך עמו הסדר תשלומים להסדרת חובו, על פי כללים שתקבע הרשות המקומית.

8. שוכנעה רשות מקומית שהצרכן, כאמור בסעיף 6 לעיל לוקה במצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות, רשאית היא שלא לנתק מים בגין חוב עבור צריכת מים.

לא תעשה הרשות המקומית שמוש בסמכותה, שלא לנתק מים במקרים חריגים וקשים מסוג זה, אלא אם התקיימו התנאים הבאים:

א. התקבלה חוות דעת של לשכת הרווחה ברשות המקומית בדבר מצבו החריג והמיוחד של הצרכן ובדבר מצוקתו הקשה.

ב. הרשות שוכנעה שהצרכן אינו מנצל לרעה אפשרות זו ועושה כל מאמץ להסדיר את חיבו.

ג. צריכתו השוטפת של הצרכן אינה עולה על שלושה מטר מעוקב לנפש לחודש.

החליטה הרשות המקומית שלא לנתק מים כאמור, תשוב ותבחן את החלטתה מידי ארבעה חדשים. מצאה הרשות שהנסיבות שהצדיקו את החלטתה אינן מתקיימות עוד, שהצרכן מנצל לרעה החלטה זו, או שאינו עושה ככל יכולתו להסדיר את חיבו, תפעיל את סמכותה לנתק מים. החלטת רשות מקומית, לפי סעיף זה, תתקבל על ידי ועדה שתורכב מעובדי הרשות המקומית, על פי קביעת ראש הרשות.

9. החלטת רשות מקומית שלא לנתק מים אין בה משום ויתור על החוב.

10. רשות מקומית תחדש את אספקת המים למי שנותקה לו האספקה בגין אי תשלום חוב מיד לאחר תשלום החוב, ולא לאחר מ- 12 שעות לאחר מכן.

מש/2

חוזר מנכ"ל משרד הפנים 6/04

כשר

כ"ז בסיון תשס"ד
16 ביוני 2004

חוזר מסי 6/04

אל. ראשי העיריות
ראשי המועצות המקומיות
ראשי המועצות האזוריות

מס' עמוד	תוכן העניינים
3-2	1. <u>עדכון שכר לעובדים הבכירים ברשויות המקומיות</u>
4	2. <u>איוש משרת מזכיר וגזבר ברשויות שבין 10,000 ל-15,000 תושבים</u>
4	3. <u>פטור מתשלום אגרת לגבי בנייה לצרכי ציבור - סעיף 59 (ב) לחוק ת"י"ב</u>
5	4. <u>החתימות הדרושות על גבי בקשה להיתר ומעון החתימה</u>
6	5. <u>בדיקת מוכנות הרשויות המקומיות לאספקת מים בשעת חירום ובעת משבר המים</u>
8-7	6. <u>נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים</u>
17-9	7. <u>פקוח ובקרה על הפעלת עבודות פיתוח ובניה באמצעות רשויות מקומיות</u>
24-18	8. <u>נוהל מימון הוצאות משפטיות בשלטון המקומי</u>
30-25	9. <u>אישורי התקשרויות לפי סעיף 9 לחוק הרשויות המקומיות (מכרזים משותפים)</u>

- א. מכרז מסי אא/2004/5
- ב. מכרז מסי מג/2004/16
- ג. מכרז מסי פת/2004/2

6. נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים

בחוזר המנהל הללי מספר 6/2003 מחודש כסלו ה'תשס"ד, נובמבר 2003 פורסם בסעיף 1 "נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים".

לבית הדין הגבוה לצדק הוגשו שלוש עתירות, ובעקבותיהן הוגש לבית הדין נוסח מוסכם שבית הדין ראה בו פתרון "הסוגייה בדבר הכללים שעל פיהם תונחנה כל הרשויות המקומיות לפעול בגדר סמכותן" בענין.

בעקבות זאת שונה הנוהל האמור ולהלן הנוהל החדש הבא לחילופיו:

הנוהל

סמכותה של רשות מקומית לנתק את את אספקת המים לנכס שלא שולם החוב בגין הצריכה בו תופעל על פי הכללים הבאים:

1. הרשות המקומית תשלח לצרכן הודעת חיוב, בה יצוין סכום החיוב בגין צריכת מים והמועד לתשלומן.
2. חלפו 15 יום מהמועד הנקוב לתשלום החיוב והחוב לא שולם, תשלח הרשות המקומית התראה לחיוב. בהתראה זו יידרש החיוב לשלם את חובו בתוך 15 יום והחייב יוזהר בדבר סמכותה של הרשות המקומית לנתק מים אם לא ישולם החוב.
3. לא שולם החוב בתוך 15 הימים ממועד המצאת ההתראה לחיוב, תשלח הרשות לחיוב התראה נוספת. התראה זו תקרא "התראה לפני ניתוק", תכלול בה הודעה על גובה החוב וכן הודעה לפיה אם לא יפרע החיוב את חובו בתוך 15 ימים, תנתק הרשות המקומית את אספקת המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
4. לא שולם החוב בתוך 30 יום ממועד המצאת ההתראה השנייה לחיוב, תחא הרשות המקומית רשאית לנתק את המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
5. לא תנתק רשות מקומית מים לנכס, אלא אם החוב בגין צריכה בו עומד על 300 ₪ או יותר. סכום זה יעודכן בראשון בינואר של כל שנה, בהתאם לשעור השינוי במדד המחירים לצרכן, הידוע לאותו יום.
6. צרכן בעל חוב בגין אספקת מים אשר אינו יכול על רקע מצוקה כלכלית קשה, לשאת בתשלום החוב רשאי לפנות לרשות המקומית בבקשה להסדיר את חובו באמצעות הסדר תשלומים. משפנה צרכן בבקשה כאמור, תימנע הרשות מניתוק אספקת מים עד למתן החלטה בבקשתו.
7. שוכנעה הרשות המקומית שמצבו הכלכלי של הצרכן אכן מצדיק זאת, רשאית היא לערוך עמו הסדר תשלומים להסדרת חובו, על פי כללים שתקבע הרשות המקומית בהתחשב במצבו הכלכלי של הצרכן.
8. שוכנעה רשות מקומית שהצרכן, כאמור בסעיף 6 לעיל, לוקה במצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות, רשאית היא שלא לנתק מים בגין חוב עבור צריכת מים. לא תעשה הרשות המקומית שמוש בסמכותה שלא לנתק מים, במקרים חריגים וקשים מסוג זה, אלא אם התקיימו התנאים הבאים:
למן יום פניית הצרכן אל הרשות בבקשה להפעיל את שיקול דעתה על פי סעיף זה, תמנע הרשות מניתוק אספקת המים עד למתן החלטה בבקשתו.

1. התקבלה חוות דעת של לשכת הרווחה ברשות המקומית בדבר מצבו החריג והמיוחד של הצרכן ובדבר מצוקתו הקשה.

2. הרשות שוכנעה שהצורך אינו מנצל לרעה אפשרות זו ועושה כל מאמץ להסדיר את חובו.
3. צריכתו השוטפת של הצרכן אינה עולה על שלושה מטר מעוקב לנפש לחודש.

החליטה הרשות המקומית שלא לנתק מים כאמור, תשוב ותבחן את החלטתה מידי ארבעה חודשים. מצאה הרשות שהנסיבות שהצדיקו את החלטתה אינן מתקיימות עוד, שהצרכן מנצל לרעה החלטה זו או שאינו עושה ככל יכולתו להסדיר את חובו, תפעל את סמכותה לנתק מים.

החלטת רשות מקומית לפי סעיף זה תתקבל על ידי ועדה שתורכב מעובדי הרשות המקומית, על פי קביעת ראש הרשות.

9. הניתוקים יבוצעו אך ורק בימים א'-ד' בשבוע וביום ה' עד שעה 12:00 וכן לא יבוצעו ניתוקים ביום הקודם לערב החג עד השעה 12:00.
10. החלטת רשות מקומית שלא לנתק מים אין בה משום ויתור על החוב.
11. רשות מקומית תחדש את אספקת המים למי שנותקה לו האספקה בגין אי תשלום חוב מיד לאחר תשלום החוב, ולא יאוחר מ-12 שעות עבודה לאחר מכן.
12. הסדר זה לא יחול עסקים ומשרדים.

מש/3

נ' מנהל אגף הגביה ואח'

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5671/01

בג"ץ 6273/01

בג"ץ 476/02

כבוד השופט א' מצא
כבוד השופט י' טירקל
כבוד השופט א' לוי

בפני:

העותרים בבג"ץ 5671/01: ה.ל.ב. התנועה למלחמה בעוני ו-7 אח'

נגד

המשיבים בבג"ץ 5671/01: 1. מנהל אגף הגביה, עיריית תל-אביב
2. מועצת עיריית תל-אביב-יפו
3. עיריית תל-אביב-יפו
4. היועץ המשפטי לממשלה

העותרים בבג"ץ 6273/01: 1. מרכז אלקודס לזכויות חברתיות
2. מרים משעשע ועוד 16 אח'

נגד

המשיבים בבג"ץ 6273/01: 1. מנהל אגף הגבייה בעיריית ירושלים
2. מועצת עיריית ירושלים
3. עיריית ירושלים
4. הגיחון מפעלי מים וביוב ירושלים בע"מ
5. היועץ המשפטי לממשלה
6. שר הפנים
7. שר החקלאות

העותרים בבג"ץ 476/02: 1. התנועה להגינות שלטונית
2. מרדכי איזנברג

נגד

המשיבים בבג"ץ 476/02: 1. עיריית בני-ברק
2. מועצת העיר בני-ברק
3. ראש העיר בני-ברק
4. שר הפנים
5. מרכז השלטון המקומי בישראל

עתירות למתן צו-על-תנאי וצו ביניים

תאריך הישיבה: כ"ח בניסן תשס"ד (19.4.04)

בשם העותרים בבג"ץ 5671/01
עו"ד ני זיו, עו"ד יי סגי-זקס, עו"ד קי חרבון

בשם המשיבים 3-1
בבג"ץ 5671/01 עו"ד גי פריאל

בשם המשיב 4 בבג"ץ 5671/01
בשם המשיבים 5-7 בבג"ץ
6273/01 ובשם המשיב 4
בבג"ץ 476/02 עו"ד א' קורן

בשם העותרים בבג"ץ
6273/01 עו"ד א' סיף

בשם המשיבים 3-1
בבג"ץ 6273/01 עו"ד שי' שידלוב

בשם המשיב 4 בבג"ץ
6273/01 עו"ד א' ברנט

בשם העותרים בבג"ץ 476/02 עו"ד ע' לרינמן

בשם המשיבים 3-1
בבג"ץ 476/02 עו"ד א' קיסטר

בשם המשיב 5 בבג"ץ 476/02 עו"ד ני מאיר

פסק-דין

בפתח הדיון בפנינו הגישו באי-כוח הצדדים בשלוש העתירות נוסח מוסכם ל"נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים", שאם יאומץ על-ידי מנכ"ל משרד הפנים ויועבר על-ידי כנוהל מנחה לכל הרשויות המקומיות - ולמיטב הערכתנו חזקה על המנכ"ל כי אכן יאשר את הנוהל להפצה מטעמו - תבוא בכך על פתרונה הסוגיה בדבר הכללים שעל-פיהם תוגחנה כל הרשויות המקומיות לפעול בגדר סמכותן לנתק את אספקת המים לנכס בשל אי תשלום חובו של המחזיק בגין צריכת מים. משרשמנו לפנינו נוהל מוסכם זה, המצורף לפסק-הדין ומסומן א', באו העותרים בשלוש העתירות, לעניין זה, על סיפוקם וחזרו בהם מן העתירות.

בעתירה בבג"ץ 476/02 העלו העותרים בקשה נוספת והיא, כי העירייה (המשיבה 1) תחויב להציג לתושבי העיר חשבונות נפרדים בגין צריכת מים. תשובת

העירייה הניחה את דעתנו כי אף שבשיטה הנקוטה על-ידיה (לטענתה, אך מטעמי חיסכון בכספי ציבור) נכללים החיובים בגין צריכת מים כפרט נפרד בחשבונות הכוללים גם חיובים בגין ארנונה, הונחו עובדי העירייה לאפשר לתושבים המבקשים זאת לשלם את חובם בגין צריכת מים מבלי שיידרשו לשלם באותו המעמד גם את חובם בגין ארנונה.

בעצת בית-המשפט הסתפקו העותרים בבג"ץ 476/02 בתשובתה האמורה של העירייה וחזרו בהם מן העתירה גם לעניין נושא זה. נמצא כי גם עניין זה איננו מצריך הכרעה.

ניתן היום, כ"ח בניסן תשס"ד (19.4.04).

0910

0910

0910

נוהל הפעלת הסמכות לנתק מים

סמכותה של רשות מקומית לנתק את אספקת המים לנכס שלא שולם החוב בגין הצריכה בו תופעל על-פי הכללים הבאים:

1. הרשות המקומית תשלח לצרכן הודעת חיוב בה יצוין סכום החיוב בגין צריכת מים והמועד לתשלומו.
2. תלפו 15 יום מהמועד הנקוב לתשלום החיוב והחוב לא שולם, תשלח הרשות המקומית התראה לחייב. בהתראה זו יידרש החייב לשלם את חובו בתוך 15 יום ותחייב יוותר בדבר סמכותה של הרשות המקומית לנתק מים אם לא ישולם החוב.
3. לא שולם החוב בתוך 15 הימים ממועד המצאת ההתראה לחייב תשלח הרשות לחייב התראה נוספת. התראה זו תקרא "התראה לפני ניתוק", תכלול בה הודעה על גובה החוב וכן הודעה לפיה אם לא יפרע החייב את חובו בתוך 15 ימים, תנתק הרשות המקומית את אספקת המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
4. לא שולם החוב בתוך 30 יום ממועד המצאת ההתראה השנייה לחייב תהא הרשות המקומית רשאית לנתק את המים לנכס בו בוצעה הצריכה.
5. לא תנתק רשות מקומית מים לנכס אלא אם החוב בגין צריכה בו עומד על 300 ש"ח או יותר. סכום זה יעודכן בראשון בינואר של כל שנה בהתאם לשעור השינוי במדד המחירים לצרכן הידוע לאותו יום.
6. צרכן בעל חוב בגין אספקת מים אשר אינו יכול, על רקע מצוקה כלכלית קשה, לשאת בתשלום החוב רשאי לפנות לרשות המקומית בבקשה להסדיר את חובו באמצעות הסדר תשלומים. משפנה צרכן בבקשה כאמור, תימנע הרשות מגיתוק אספקת מים עד למתן החלטה בבקשתו.
7. שוכנעה הרשות המקומית שמצבו הכלכלי של הצרכן אכן מצדיק זאת רשאית היא לערוך עמו הסדר תשלומים להסדרת חובו, על פי כללים שתקבע הרשות המקומית בהתחשב במצבו הכלכלי של הצרכן.

8. שוכנעה רשות מקומית שהצרכן כאמור בסעיף 6 לעיל לוקה במצוקה אישית קשה ביותר על רקע נסיבות חריגות ומיוחדות, רשאית היא שלא לנתק מים בגין חוב עבור צריכת מים. לא תעשה הרשות המקומית שמוש בסמכותה שלא לנתק מים במקרים חריגים וקשים מסוג זה אלא אם התקיימו התנאים הבאים:

למן יום פניית הצרכן אל הרשות בבקשה להפעיל את שיקול דעתה על פי סעיף זה, תמנע הרשות מניתוק אספקת המים עד למתן החלטתה בבקשתו.

1. התקבלה חוות דעת של לשכת הרווחה ברשות המקומית בדבר מצבו החריג והמיוחד של הצרכן ובדבר מצוקתו הקשה.

2. הרשות שוכנעה שהצורך אינו מנצל לרעה אפשרות זו ועושה כל מאמץ להסדיר את חובו.

3. צריכתו השוטפת של הצרכן אינה עולה על שלושה מטר מעוקב לנפש להודש.

החליטה הרשות המקומית שלא לנתק מים כאמור, תשוב ותבחן את החלטתה מידי ארבעה חדשים. מצאה הרשות שהנסיבות שהצדיקו את החלטתה אינן מתקיימות עוד, שהצרכן מנצל לרעה החלטתה זו או שאינו עושה ככל יכולתו להסדיר את חובו, תפעיל את סמכותה לנתק מים.

החלטת רשות מקומית לפי סעיף זה תתקבל על-ידי ועדה שתורכב מעובדי הרשות המקומית, על-פי קביעת ראש הרשות.

9. הניתוקים יבוצעו אך ורק בימים א'-ד' בשבוע וביום ה' עד שעה 12:00 וכן לא יבוצעו ניתוקים ביום הקודם לערב החג אלא עד השעה 12:00.

10. החלטת רשות מקומית שלא לנתק מים אין בה משום ויתור על החוב.

11. רשות מקומית תחדש את אספקת המים למי שנותקה לו האספקה בגין אי תשלום חוב מיד לאחר תשלום החוב, ולא יאוחר מ-12 שעות עבודה לאחר מכן.

12. הסדר זה לא יחול על עסקים ומשרדים.

מש/4

הודעת מנהל רשות המיס
לספקים מקומיים ולתאגידי
מיס וביוב בענין הליכי גבייה
מנכים לשנת 2013

**הודעת מנהל הרשות לספקים מקומיים ולתאגידי מים וביוב
בעניין הליכי גבייה מנכים לשנת 2013**

28 פברואר 2013

ביום 2.6.11 הורה מנהל הרשות לספקי המים להגביל את השימוש באמצעים לפי פקודת המסים (גבייה) כלפי נכים בעלי דרגות נכות גבוהה, כפי שהוגדרו בהודעה. כמו כן הנחה את ספקי המים להשתמש בכלי של ניתוק אספקת המים ברגישות המתחייבת ולהקפיד על מיצוי האפשרות לגיבוש הסדרי תשלומים עם החייבים בכלל, בטרם שימוש באמצעי הגבייה השונים.

רשות המים גיבשה כללים בנושא ניתוק אספקת המים לצרכנים, אך הטיפול בהם מול משרד המשפטים טרם הסתיים. הוראות אלו באות להוסיף על האמור בחוזר מנכ"ל הפנים לעניין ניתוק מים ועל ספקי המים לפעול בהתאם לאמור שם לגבי ניתוק אספקת המים לכלל האוכלוסייה שאינה נמנית על אוכלוסיית הנכים שהוגדרה לעיל ולעניין גיבוש הסדרי תשלומים בתיאום עם לשכת הרווחה המקומית.

פקודת המסים גבייה

עד להשלמת קביעת כללי הניתוק, על ספקי המים להימנע מהפעלת פקודת המסים (גבייה) והליכי הוצאה לפועל כלפי קבוצת הנכים המפורטת להלן –

צרכן ביתי אשר הוא או מי שמתגורר עימו והנכלל במנין הנפשות המוכר באותה יחידת דיור, המציא אישור תקף לספק המים מהמוסד לביטוח לאומי/מהרשויות המוסמכות לפי הענין או הוכיח בכתב להנחת דעתו של הספק, כי מתקיימים בו אחת מאלה:

1.1. נקבעה לו נכות רפואית, לפי סעיפים 118 או 208(א) לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב] התשנ"ה-1995 (להלן – חוק הביטוח הלאומי), בשיעור של 100% או יותר.

1.2. נקבעה לו דרגת נכות רפואית של 100% או יותר לפי אחד מהחוקים האלה: חוק הנכים (תגמולים ושיקום), התשי"ט-1959 [נוסח משולב], חוק התגמולים לאסירי ציון ולבני משפחותיהם, התשנ"ב-1992, חוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970, חוק נכי רדיפות הנאצים, התשי"ז-1957, חוק המלחמה בנאצים, התשי"ד-1954, חוק לפיצוי נפגעי גזות, התשנ"ד-1994, וחוק פיצוי לנפגעי פוליו, התשנ"ז-1997.

1.3. הוא זכאי להטבות לפי הסכם בדבר גמלת ניידות שנערך לפי סעיף 9 לחוק הביטוח הלאומי.

1.4. הוא זכאי לקצבה לשירותים מיוחדים לפי סעיף 206 לחוק הביטוח הלאומי או לגמלת סיעוד לפי פרק י' לחוק הביטוח הלאומי או לגמלת ילד נכה לפי סעיף 222 לחוק הביטוח הלאומי.

יודגש כי בהגדרת קבוצת הנכים לצורך הודעה זו אין כדי להצביע על קבוצת הנכים הזכאית לפי כל הסדר עתידי בעניין הנחות לנכים או הוראות לעניין ניתוק אספקת המים.

איסור ניתוק אספקת מים לנכים

האמצעי של ניתוק אספקת המים הוא אמצעי לגיטימי לצורך גביית חובות בגין אספקת שירותי מים וביוב. יחד עם זאת, מדובר באמצעי חריף, שיש לעשות בו שימוש במשורה. לגבי קבוצת הנכים שהוגדרה לעיל, כלי זה עלול להיות בעל השלכות קשות במיוחד. לאור זאת, על ספקי המים להימנע משימוש בכלי זה כלפי קבוצת הנכים שהוגדרה לעיל.

דיווחים

על ספקי המים להעביר עד יום 1.4.13 דיווח מעודכן לחטיבת האסדרה ברשות המים לגבי הפעלת הוראות חוזר זה במחצית השניה של שנת 2012. עד יום 15.7.2013 יועבר דיווח על הפעלת החוזר במחצית הראשונה של שנת 2013. הדיווח יכלול נתונים על פרטי הנכים המצויים בהליכי גבייה לפי פקודת המסים (גבייה)/ הליכי הוצאה לפועל, היקף החוב נשוא הליכי הגבייה, סוג הנכות, היקפי ההליכים שהוקפאו על ידי הספק, פירוט של מקרים שבהם הוחלט שלא לנקוט בצעד של ניתוק אספקת המים וכל נתון נוסף אחר שהספק יראה לנכון להעבירו לרשות לענין חשבון המים של אותו צרכן. הדיווחים יועברו באמצעות כתובת המייל asdara@water.gov.il.

הבהרות

- האמור בחוזר זה אינו גורע מחובת הצרכנים לשלם עבור המים המסופקים להם.
- על ספקי המים להביא תוכן הודעה זו בהקדם לידיעת כל צרכן לגביו הוחלו או עתידים לחול הליכי גבייה או ניתוק אספקת מים כאמור לעיל.
- על ספק המים להבהיר לצרכן, כי הימנעות מהליכי הגבייה אינה מהווה מחילה על החוב.

רשות המים מייחסת חשיבות רבה למתן שירות מקצועי, הוגן, קשוב ומתחשב לכלל הצרכנים, על ידי ספקי המים. הטיפול בקבוצת הצרכנים המפורטת בחוזר זה דורש מטבעו התייחסות נאותה, שתיקח בחשבון את מצבם הקשה ואת הצורך המוגבר בשימוש במים.

תקופת החוזר עד להשלמת ההסדרים בעניין ניתוק אספקת מים ופרסום הודעה מתוקנת על ידי.

לשאלות והבהרות יש לפנות אל חטיבת האסדרה- בטל' 03-6369651 או במייל asdara@water.gov.il

אלכסנדר קושניר
מנהל רשות המים

תיק: חוזרים והודעות מנהל הרשות